

PRIKAZ KNJIGE ANTUNA TOMIĆA *DOBROTA POVIJESNICA BOKELJSKOG POMORSTVA*

A Review of the Book by Antun Tomić Dobrota History of Maritime Affairs in Boka kotorska

Ivan Brić

Institut društvenih znanosti dr. Ivo Pilar,
Područni centar Gospić, Hrvatska
E-mail: ivan.bric@pilar.hr

UDK 908 (497.16 Dobrota) „17/19“

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore izdavač je monumentalnog prikaza povijesti pomorstva u Dobroti u Boki kotorskoj. Autor ove monografije je Antun Tomić, ponajbolji poznavatelj i dugogodišnji prikupljač bokokotorskoga povijesnog blaga. Već se iz predgovora prof. dr. Milenka Pasinovića može razaznati da ova monografija, s ukupno 320 stranica u 25 poglavlja, daje cjelovit geografski, povijesni, etnološki i nadasve pomorski pregled jednoga mjesta u „najljepšem zaljevu na svijetu“.

U prvom poglavlju detaljan je opis specifičnog položaja Dobrote uz objašnjenja više od 220 toponima. Zatim slijedi vrlo iscrpan kronološki pregled povijesti pomorske trgovine u Dobroti i nastanak njezine općine u vremenima obilježenima sukobima za prevlast nad venecijanskom trgovinom.

Sljedeća poglavlja opisuju uspješne pomorske pothvate Dobročana na moru i njihov postupni prelazak u najsposobnije trgovce na Jadranu. Uz trgovinu Dobročani su bili istaknuti krijumčari i česti protivnici gusara. Tako su predstavnici 25 dobrotskih rodova (bratstva) u vrijeme mletačke dominacije, postali nositelji pomorskog razvitka Dobrote, ali i Boke kotorske u cjelini. To su bili pripadnici bratstava: Andrić, Dabčević, Dobrilović, Dabinović, Ilić, Ivanović, Ivanović-Moro, Janošević, Kamenarović, Klačević, Kosović, Marović, Matović, Milošević, Milović, Oparenović, Pasinović, Petričević, Petrović, Radimir, Radoničić, Tomić, Tripković, Vicković i Vulović. Ta su bratstva iz mjesta sa svega nekoliko stotina stanovnika tijekom stoljeća dala više od 1.500 pomoraca, od čega 814 kapetana, 38 poručnika i 729 mornara. Upravo su oni

središnja tema u ovoj monografiji, za koju recenzent dr. Miloš Milošević piše „[...] kako autor svakomu pomorcu prilazi ne samo sa znanstvenim interesom nego i s najvećim osobnim poštovanjem, kao da je riječ o nekom svečanom ritualnom povijesnom rekvijemu, u kom su baš bitne ličnosti imena“.

Tako sljedeća poglavlja obiluju biografijama poznatih Dobročana, mahom pomoraca i ratnika, ali i mnogih znamenitih kulturnih i vjerskih djelatnika koji su nadasve u XIX. stoljeću bili zaslužni ne samo za bokokotorski mikrosvijet već i za hrvatsko pomorstvo i kulturu u cjelini.

Unatoč čestim promjenama vlasti tijekom XIX. stoljeća, dobrotski su pomorci ostali ključan pomorski čimbenik u svim većim lukama od Trsta pa do južne Rusije. Uz to što su bili imućni kapetani, Dobročani su imali važnu ulogu u austrijskom Lloydu iz Trsta, a neki su, poput obitelji Radoničić, bili vlasnici i parobrodarskih društava.

Smještena na pograničnom području s Crnom Gorom, Dobrotu su često napadali mnogi osvajači. Tako autor u sedamnaestom poglavlju daje povijesni pregled sukoba Crnogoraca i austrijskih podanika u razdoblju od 1837. do 1841. godine.

Devetnaesto poglavlje nosi naslov „Slavjanska čitaonica“, u kojemu autor daje povijesni pregled najstarije hrvatske kulturne institucije u Boki kotorskoj s početkom djelovanja još 1862. godine.

Iduće poglavlje donosi opis znamenitosti kojima Dobrota obiluje. Prvenstveno se misli na crkve i palače, što vrlo ilustrativno očituju sav sjaj i neraskidivu vezu vjerskoga i obiteljskog života dobrotskih pomoraca.

Načela obiteljskog života i uopće prikaz višestoljetnih običaja u Dobroti teme su dvadeset drugoga poglavlja – „Etnološki pregled i običaji“.

Obrazovanje u Dobroti, kao i u ostalim mjestima u Boki (Perast, Prčanj, Kotor), imalo je životnu zadaću pri stvaranju budućih pomoraca, učitelja i kućanica i kao takvo opisano je u dvadeset trećem poglavlju.

U završnih poglavljima – dvadeset četvrtom („Biskupi, kanonici, svećenici – Dobročani“) i dvadeset

petom („Istaknuti Dobročani“) - autor kronološki opisuje mnoge znamenite osobe, čime se uvelike obogaćuje ova knjiga i u čitatelju potiču zanimanje i svojevrsno divljenje.

Knjiga na završetku ima tablični pregled podataka, potom popis jedrenjaka i njihovih vlasnika u Dobroti, popis osiguranih brodova i popis katastarskih čestica - Dobrota nastalih u vrijeme Austro-Ugarske. Iz spomenutih prikaza zapaža se arhivska snalažljivost i znanstvena utemeljenost koje su rezultat Tomićeva tridesetpetogodišnjeg djelovanja u Pomorskom muzeju u Kotoru.

Bilješkom o autoru završava ova bokeljska pomorska priča. Monografija o Dobroti tako otvara nove obzore istraživanja i sveobuhvatnog vrednovanja višestoljetne hrvatske kulturno-povijesne nazočnosti u Dobroti i Boki kotorskoj.

Rukopis primljen: 26. 1. 2010.

